

mulier instituut

De financiële stromen in de sport in Amstelveen

Peter van Eldert

Björn Schadenberg

De financiële stromen in de sport in Amstelveen

In opdracht van de gemeente Amstelveen

Peter van Eldert
Björn Schadenberg

Met medewerking van AmstelveenSport, Sportief Capelle, SPORT · GOUDA en Sportbedrijf Lelystad

© Mulier Instituut
Utrecht, november 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Beschrijving gemeenten	6
2.1	Referentiegemeenten	6
2.2	Regiogemeenten	8
3.	Gemeentelijke sportuitgaven	12
3.1	Totale uitgaven aan sport	12
4.	Gemeentelijke bijdrage en kostendekkendheid	15
4.1	De sportbedrijven	15
4.2	Bijdrage gemeente	17
4.3	Kostendekkendheid	21
5.	Huurtarieven	22
5.1	Binnensport	22
5.2	Buitensport	24
5.3	Overdekt zwembad	26
6.	Contributies	28
6.1	Binnensport	29
6.2	Buitensport	29
6.3	Overdekt zwembad	29
7.	Conclusie en slotbeschouwing	32
7.1	Conclusie	32
7.2	Slotbeschouwing	34

1. Inleiding

AmstelveenSport is de extern verzelfstandigde afdeling sport van de gemeente Amstelveen. Het sportbedrijf handelt overeenkomstig de doelstellingen van het sportbeleid van de gemeente Amstelveen. AmstelveenSport ontvangt hiervoor van de gemeente jaarlijks een dienstverleningsbijdrage.

De gemeente Amstelveen wil graag weten wat de rol van de dienstverleningsbijdrage is in de exploitatieprestatie van AmstelveenSport. Ook willen zij weten hoe deze dienstverleningsbijdrage zich verhoudt tot bijdragen aan vergelijkbare sportbedrijven in andere gemeenten (hierna: referentiegemeenten). Daarnaast wil de gemeente inzichtelijk hebben 1) hoe de kostendekkendheid van de sportaccommodaties die AmstelveenSport exploiteert zich verhoudt tot de kostendekkendheid van sportaccommodaties die geëxploiteerd worden door andere sportbedrijven, 2) hoe de huurtarieven die AmstelveenSport hanteert voor het gebruik van de sportaccommodaties zich verhoudt tot huurtarieven gehanteerd door andere sportbedrijven en huurtarieven in de regio en 3) hoe de contributiehoogte van de Amstelveense sportverenigingen zich verhoudt tot de contributiehoogte van sportverenigingen in de referentiegemeenten en in de regio.

Ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Amstelveen zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe verhouden de sportuitgaven van de gemeente Amstelveen zich ten opzichte van de referentiegemeenten en gemeenten in de regio?
2. Hoe verhoudt de bijdrage van de gemeente Amstelveen aan AmstelveenSport zich ten opzichte van de gemeentelijke bijdragen van de referentiegemeenten aan de desbetreffende sportbedrijven?
3. Hoe verhoudt de kostendekkendheid van de sportaccommodaties geëxploiteerd door AmstelveenSport zich ten opzichte van de accommodaties geëxploiteerd door de sportbedrijven in de referentiegemeenten?
4. Hoe verhouden de door AmstelveenSport gehanteerde tarieven voor het gebruik van de sportaccommodaties zich tot de tarieven gehanteerd door de sportbedrijven in de referentiegemeenten en tot tarieven in de regio?
5. Hoe verhouden de contributies van de Amstelveense sportverenigingen zich tot de contributies van verenigingen gevestigd in referentiegemeenten en verenigingen gevestigd in de regio?

Afbakening

Het doel van het rapport is tweeledig. Allereerst wordt de financiële en bedrijfsmatige positie van AmstelveenSport vergeleken met andere sportbedrijven in referentiegemeenten. Ten tweede wordt de situatie in Amstelveen vergeleken met de situatie in de regio. Zo wordt inzichtelijk gemaakt hoe de financiële stromen in Amstelveen zich verhoudt tot die van regiogemeenten.

De referentiegemeenten betreffen gemeenten die net als de gemeente Amstelveen gebruikmaken van een extern verzelfstandigd sportbedrijf. Deze gemeenten betreffen Capelle aan den IJssel, Gouda en Lelystad. De sportbedrijven betreffen respectievelijk Sportief Capelle, SPORT•GOUDA en Sportbedrijf Lelystad.

De regiogemeenten zijn in samenspraak met de gemeente Amstelveen geselecteerd. Deze betreffen Aalsmeer, Amsterdam, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Heemskerk, Hilversum, Huizen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Velsen.

Werkwijze

In deze rapportage worden de onderzoeksvragen als volgt beantwoord. Allereerst worden de sportuitgaven van de gemeente Amstelveen in kaart gebracht met behulp van het systeem Informatie voor Derden (Iv3) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De sportuitgaven van de gemeente Amstelveen worden vergeleken met de sportuitgaven van de referentie- en regiogemeenten. Met deze uiteenzetting wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente Amstelveen uitgeeft aan sport en of dit vergeleken met de referentie- en regiogemeenten veel of weinig is.

Vervolgens wordt de gemeentelijke bijdrage (dienstverleningsbijdrage) die AmstelveenSport van de gemeente ontvangt, vergeleken met de bijdrage die de sportbedrijven in de referentiegemeenten ontvangen van de desbetreffende gemeenten. Voor deze vergelijking worden financiële stukken van de sportbedrijven (jaarrekeningen en begrotingen) gebruikt. De gemeentelijke bijdragen worden in perspectief gebracht met de exploitatieprestatie van de sportbedrijven.

De financiële stukken worden ook gebruikt om de kostendekkendheid van de sportaccommodaties geëxploiteerd door de sportbedrijven, te vergelijken. De kostendekkendheid geeft een beeld van de verhouding van de kosten die gemaakt worden voor de sportaccommodaties en de inkomsten van de desbetreffende sportaccommodaties.

Een deel van de inkomsten van de sportaccommodaties betreffen de huurinkomsten. Een benchmark met huurtarieven maakt inzichtelijk of de tarieven die AmstelveenSport hanteert voor het gebruik van haar sportaccommodaties hoog of laag is, zowel ten opzichte van de tarieven in de referentie- als de regiogemeenten.

Sportaccommodaties worden voornamelijk gebruikt door sportverenigingen. De leden van de sportverenigingen (de sporters) bevinden zich aan het eind van de keten gemeente-sportbedrijf-vereniging-lid. Een benchmark met de contributies van sportverenigingen gevestigd in de referentie- en regiogemeenten maakt inzichtelijk of inwoners van Amstelveen relatief veel of weinig moeten betalen om, via de vereniging, gebruik te kunnen maken van de gemeentelijke accommodaties.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van het accommodatielandschap in Amstelveen, de referentie- en regiogemeenten. De sportuitgaven van de gemeente Amstelveen worden in hoofdstuk 3 in kaart gebracht. Vervolgens wordt verder ingezoomd op AmstelveenSport, door te kijken naar de dienstverleningsbijdrage en de kostendekkendheid van de sportaccommodaties (hoofdstuk 4). De huurtarieven worden in hoofdstuk 5 vergeleken en in hoofdstuk 6 vindt de vergelijking van de contributies plaats. Tot slot geven we in hoofdstuk 7 antwoord op de onderzoeksvragen.

2. Beschrijving gemeenten

In dit hoofdstuk wordt een beknopt overzicht gegeven van het accommodatielandschap in Amstelveen, de referentie- en regiogemeenten, alsmede algemene kenmerken van de gemeenten. Deze informatie zal worden benut om de vergelijkingen die verder in het rapport worden gemaakt in context te plaatsen.

2.1 Referentiegemeenten

De gemeente Amstelveen is een sterk stedelijke gemeente met zo'n 92.000 inwoners (tabel 2.1). De referentiegemeenten zijn qua bevolkingsomvang kleiner. Zowel de sportdeelname als het aantal inwoners dat lid is van een sportbond is onder de Amstelveense bevolking hoger dan in de referentiegemeenten.

Tabel 2.1 Kenmerken referentiegemeenten

Gemeente	^A Aantal inwoners	^A Stedelijkheid	^B Sportdeelname	^C Sportbondlidmaatschap
Amstelveen	92.000	Sterk stedelijk	56%	25%
Capelle aan den IJssel	67.000	Sterk stedelijk	51%	19%
Gouda	73.000	Zeer sterk stedelijk	50%	22%
Lelystad	79.000	Matig stedelijk	44%	19%

A bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2019.

B bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD'en, CBS en RIVM.

C bron: NOC*NSF, 2019.

In Amstelveen is in absolute aantallen sprake van het meeste aanbod aan sportvoorzieningen ten opzichte van de referentiegemeenten. Ongeveer drie op de tien sportvoorzieningen in Amstelveen is in eigendom van de gemeente. In zowel Capelle aan den IJssel als in Gouda is het aandeel sportvoorzieningen in gemeentelijke eigendom een stuk hoger (tabel 2.2 op pagina 7).

Amstelveen

Er is een groot scala aan sportvoorzieningen aanwezig in de gemeente Amstelveen (tabel 2.2). De bemoeienis van de gemeente verschilt sterk per type voorziening. De binnensportvoorzieningen zijn bijna allemaal eigendom van de gemeente. Hetzelfde geldt voor de meeste voetbalvelden. De meeste hockeyvelden evenals de atletiekaccommodatie zijn daarentegen in eigendom van de desbetreffende verenigingen. Een aantal sportvoorzieningen die op het grondgebied van de gemeente Amstelveen liggen, zijn in eigendom van de gemeente Amsterdam. Het gaat hierbij om twintig hockeyvelden, veertien buitenbanen voor tennis en tien voetbalvelden.

AmstelveenSport

De gemeente heeft middels een exploitatieovereenkomst de exploitatietaken (verhuur en beheer) van de gemeentelijke sportaccommodaties uitbesteed aan AmstelveenSport B.V. AmstelveenSport (2000-2012: Amstelveens Sportbedrijf, 2012-2018: Sportbedrijf Amstelveen) is opgericht in 2000. Haar visie is dat sport bijdraagt aan meer gezondheid, meer welzijn, meer sociale samenhang en zo aan een mooiere en betere samenleving. AmstelveenSport handelt daarbij overeenkomstig de doelstellingen van het beleid op dit gebied van de gemeente Amstelveen.

Tabel 2.2 Meest voorkomende sportvoorzieningen in de gemeente Amstelveen en de referentiegemeenten (aantal aanwezige sportvoorzieningen in absolute aantallen met tussen haakjes het aantal in eigendom van de betreffende gemeente)

Sporttak	Type voorziening	Amstelveen	Capelle aan den IJssel	Gouda	Lelystad
Binnen-/zaalsport	Sporthal	5 (5)	4 (4)	4 (4)	2 (-)
	Sportzaal	2 (2)	1 (1)	1 (1)	3 (3)
	Gymzaal	16 (14)	16 (14)	35 (20)	20 (20)
Atletiek	Atletiekaccommodatie	1 (-)	- (-)	1 (1)	1 (-)
Hockey	Kunstgrasveld	*32 (1)	2 (2)	3 (3)	3 (-)
Honk- en softbal	Veld	3 (3)	1 (1)	1 (1)	3 (-)
Korfbal**	Kunstgrasveld	**5 (3)	3 (3)	- (-)	- (-)
	Natuurgrasveld	- (-)	- (-)	1 (1)	4 (-)
Rugby	Natuurgrasveld	3 (3)	1 (1)	1 (1)	- (-)
Tennis	Buitenbaan	***59 (-)	30 (16)	19 (-)	24 (-)
Voetbal	Kunstgrasveld	****13 (9)	6 (6)	10 (10)	3 (-)
	Natuurgrasveld	18 (7)	6 (6)	10 (10)	14 (-)
Zwembad	-	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (-)

* Waaronder 20 hockeyvelden op Amstelveens grondgebied, maar die in eigendom van de gemeente Amsterdam zijn.

** Waaronder 2 korfbalveld op Amstelveens grondgebied, maar die in eigendom van de gemeente Amsterdam is.

*** Waaronder 14 buitenbanen voor tennis op Amstelveens grondgebied, maar die in eigendom van de gemeente Amsterdam zijn.

**** Waaronder 10 voetbalvelden op Amstelveens grondgebied, maar die in eigendom van de gemeente Amsterdam zijn.

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2020.

Naast de gemeentelijke sportvoorzieningen is AmstelveenSport ook verantwoordelijk voor de exploitatie van een semi-waterveld (hockey) en een natuurgrasvoetbalveld die niet in eigendom van de gemeente zijn. In totaal is AmstelveenSport daarmee verantwoordelijk voor:

- Binnen-/zaalsport: 5 sporthallen, 2 sportzalen, 16 gymzalen, 1 beweegbox, 1 turnzaal en 1 blaashal
- Buitensport: 2 semi-watervelden (hockey), 2 softbalvelden en 1 combiveld voor honk- en softbal, 1 kunstgraskorfbalveld, 3 natuurgrasrugbyvelden, 8 natuurgrasvoetbalvelden en 9 kunstgrasvoetbalvelden
- Zwemsport: 1 zwembad (1 wedstrijdabad, 1 instructiebad, 1 doelgroepenbad, 1 recreatiebad, 2 buitenbaden)

Capelle aan den IJssel

Vrijwel alle sportvoorzieningen in de gemeente Capelle aan den IJssel zijn in eigendom van de gemeente. Slechts twee gymzalen en een tennispark (met veertien buitenbanen) zijn niet in eigendom van de gemeente.

Sportief Capelle

De gemeente Capelle aan den IJssel richtte in 2010 het sportbedrijf B.V. Sportief Capelle op. Sportief Capelle is verantwoordelijk voor de exploitatietaken van alle gemeentelijke sportaccommodaties. Eén van de gemeentelijke sportaccommodaties betreft zwembad Aquapelle (geopend september 2020). Aquapelle

vervangt zwembad De Blinkert (gesloten september 2020). De Blinkert is eveneens in gemeentelijke eigendom, maar werd geëxploiteerd door Optisport.

Gouda

Op een paar uitzonderingen na zijn alle sportvoorzieningen in Gouda in eigendom van de gemeente. De gemeente exploiteert zelf drie gymzalen die zij in eigendom heeft.

SPORT•GOUDA

Op bovengenoemde gymzalen na, heeft de gemeente Gouda door middel van een dienstverleningsovereenkomst de exploitatietaken van de gemeentelijke sportaccommodaties overgedragen aan SPORT•GOUDA B.V. SPORT•GOUDA is in 2007 opgericht.

Lelystad

In Lelystad is sprake van een enigszins unieke institutionele constructie. De sportvoorzieningen zijn in eigendom én beheer van Sportbedrijf Lelystad. Dit geldt voor de sporthallen, buitensportvoorzieningen en het zwembad. De sportzalen en gymzalen zijn wel in eigendom van de gemeente Lelystad. Het naschoolse verhuur van de sportzalen en gymzalen wordt door Stichting Bewegingsonderwijs Lelystad (SBL) geregeld.

Sportbedrijf Lelystad

Sinds 1998 is Sportbedrijf Lelystad B.V. actief. Sportbedrijf Lelystad is eigenaar van de sporthallen, de buitensportaccommodaties, alsmede het overdekt zwemwater in de gemeente. Zonder uitzondering exploiteert het sportbedrijf de desbetreffende accommodaties.

2.2 Regiogemeenten

Amstelveen is een van de grotere, meer stedelijke gemeenten in de regio. Amsterdam, de gemeente met de meeste inwoners in Nederland, wijkt (uiteraard) in grote mate af van de rest van de regiogemeenten (tabel 2.3 op pagina 9). De sportdeelname, alsmede het aantal inwoners dat lid is van een sportbond, is in Amstelveen nagenoeg gelijk aan het gemiddelde van de regiogemeenten.

Tabel 2.3 Kenmerken regiogemeenten

Gemeente	^A Aantal inwoners	^A Stedelijkheid	^B Sportdeelname	^C Sportbondlidmaatschap
Amstelveen	92.000	Sterk stedelijk	56%	25%
Aalsmeer	32.000	Weinig stedelijk	54%	34%
Amsterdam	873.000	Zeer sterk stedelijk	56%	16%
De Ronde Venen	44.000	Weinig stedelijk	56%	32%
Diemen	31.000	Zeer sterk stedelijk	55%	20%
Haarlemmermeer	156.000	Sterk stedelijk	56%	28%
Heemskerk	39.000	Sterk stedelijk	54%	25%
Hilversum	91.000	Zeer sterk stedelijk	52%	26%
Huizen	41.000	Sterk stedelijk	53%	29%
Ouder-Amstel	14.000	Matig stedelijk	57%	33%
Uithoorn	29.000	Matig stedelijk	58%	26%
Velsen	69.000	Sterk stedelijk	52%	27%

A bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2019.

B bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD'en, CBS en RIVM.

C bron: NOC*NSF, 2019.

Hieronder is kernachtig per regiogemeente weergegeven hoe eigendom en exploitatie in het sportaccommodatielandschap is vormgegeven. Hierbij is een selectie aangehouden van de meest voorkomende typen sportaccommodaties (waarbij gemeenten vaak een directe financiële relatie hebben). Over het algemeen geldt dat in grote, stedelijke gemeenten sprake is van een grotere verscheidenheid aan sportaccommodaties dan in kleine, niet-stedelijk gemeenten. In grote, stedelijke gemeenten komen vaker sportspecifieke accommodaties (bv. turnhallen) voor, waarvan exploitatielasten significant hoger kunnen zijn (bv. van ijsbanen) dan van de veelvoorkomende type sportaccommodaties (bv. voetbalvelden).

Aalsmeer

De sporthallen en de meeste gymzalen in de gemeente Aalsmeer zijn in eigendom van de gemeente. Dit geldt ook voor de atletiekaccommodatie, handbalvelden, korfbalvelden en voetbalvelden, alsmede het zwemcomplex (met binnen- en buitenbassins). Stichting Exploitatie Sportaccommodaties Aalsmeer (ESA) huurt de accommodaties van de gemeente en is middels een exploitatieovereenkomst verantwoordelijk voor beheer en exploitatie. De gemeente verleent een jaarlijkse subsidie aan ESA (voor de exploitatie van de sportaccommodaties) ter (gedeeltelijke) dekking van het exploitatietekort.

In de gemeente zijn geen hockey-, honkbal-, softbal- of rugbyvelden aanwezig.

Amsterdam

In de gemeente Amsterdam is sprake van een rijk aanbod aan sportaccommodaties. Hoewel de gemeente lang niet van alle sportaccommodaties eigenaar is, is zij wel de grootste speler in het accommodatielandschap. Het merendeel van de sporthallen en sportzalen is in eigendom van de gemeente, evenals de atletiekaccommodaties, handbal-, hockey-, korfbal-, honkbal-, softbal-, rugby- en voetbalvelden en de overdekte zwembaden. De gemeente verzorgt zelf in de meeste gevallen de exploitatie van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties. Van de helft van de gemeentelijke overdekte zwembaden is de exploitatie middels een exploitatiesubsidie uitbesteed aan diverse stichtingen en commerciële partijen. Een deel van de rechtspersonen die een binnen- of buitensportaccommodatie in eigendom hebben, of verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van een gemeentelijke binnen- of buitensportaccommodatie, ontvangt een gemeentelijke bijdrage.

De Ronde Venen

De binnensportaccommodaties in de kern Mijdrecht zijn in eigendom van de gemeente. De exploitatie van de sporthal is uitbesteed aan Laco De Ronde Venen B.V. De gemeente exploiteert de sportzaal en gymzaal. De binnensportaccommodaties in de overige kernen van de gemeente zijn in eigendom van diverse stichtingen, die eveneens verantwoordelijk zijn voor de exploitatie. De gemeente verleent een jaarlijkse subsidie aan Laco De Ronde Venen B.V. en de betreffende stichtingen.

De (meeste) handbal-, hockey-, korfbal- en voetbalvelden zijn in eigendom van de gemeente. De gemeente verhuurt de velden. Eén sportpark, met drie voetbalvelden en één handbalveld, is in eigendom van de desbetreffende omni-vereniging.

Het enige (overdekte) zwembad in de gemeente is in eigendom van de gemeente. De exploitatie is uitbesteed aan Optisport De Ronde Venen B.V.

In de gemeente is geen atletiekaccommodatie aanwezig, evenmin honkbal-, softbal- of rugbyvelden.

Diemen

De gemeente Diemen is eigenaar en exploitant van de binnensportaccommodaties aanwezig in de gemeente, evenals de handbal-, honkbal-, softbal-, korfbal- en voetbalvelden en het (overdekte) zwembad.

In de gemeente is geen atletiekaccommodatie aanwezig. Er zijn ook geen hockeyvelden.

Haarlemmermeer

De meeste sporthallen en sportzalen zijn eigendom van de gemeente Haarlemmermeer, net als de overdekte zwembaden. Daarnaast is ongeveer de helft van de gymzalen eigendom van de gemeente. De niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn veelal in eigendom van onderwijsstichtingen. De gemeentelijke binnensportaccommodaties en overdekte zwembaden worden door Sportfondsen Haarlemmermeer B.V. of SportPlaza Haarlemmermeer B.V. geëxploiteerd. Deze partijen verzorgen ook een deel van de exploitatie van de niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties. Sportfondsen en SportPlaza ontvangen jaarlijks een exploitatiesubsidie van de gemeente.

De atletiekaccommodaties, de handbal-, hockey-, honkbal-, softbal-, korfbal- en voetbalvelden zijn in eigendom van de gemeente. De gemeente verhuurt zelf de velden.

Heemskerk

Met uitzondering van de accommodaties bij enkele scholen zijn alle binnensportaccommodaties in eigendom van de gemeente. De gemeente heeft de exploitatie van de accommodaties uitbesteed aan stichtingen. Een van de stichtingen is ook verantwoordelijk voor de exploitatie van het gemeentelijke zwembad (met binnen- en buitenbassins).

De handbal- en voetbalvelden zijn allen eigendom van de gemeente. De gemeente verhuurt de velden.

In de gemeente is geen atletiekaccommodatie aanwezig, evenmin hockey-, honkbal-, softbal-, korfbal- en rugbyvelden.

Hilversum

De sporthallen, sportzaal en het overdekte zwembad in de gemeente zijn in eigendom van de gemeente. De exploitatie van deze accommodaties is uitbesteed aan Optisport. Het merendeel van de gymzalen is eigendom van schoolbesturen en overkoepelende onderwijsstichtingen. De gemeente verleent een jaarlijkse exploitatiesubsidie aan Optisport.

De atletiekaccommodatie, de handbal-, korfbal-, honkbal-, softbal-, rugby- en voetbalvelden zijn zonder uitzondering in eigendom van de gemeente. De gemeente exploiteert zelf de accommodaties. Uitzondering hierop is de atletiekaccommodatie. De gemeente verhuurt de atletiekaccommodatie aan Nike. Nike verhuurt de accommodatie vervolgens weer aan de lokale atletiekvereniging. De hockeyvelden zijn in eigendom van de desbetreffende verenigingen. Vijf hockeyvelden en de honk- en softbalvelden bevinden zich op grondgebied van de gemeente Loosdrecht.

Huizen

De sporthallen en gymzalen zijn in eigendom van de gemeente. De exploitatie van een sporthal is overgedragen aan Optisport, de exploitatie van de andere sporthal ligt in handen van een basketbalvereniging. Optisport ontvangt een jaarlijkse exploitatiesubsidie. De basketbalvereniging maakt op basis van een vast contract met een lange looptijd tegen betaling van een huurprijs gebruik van zowel de sporthal als de aangelegen verenigingsruimte. Op basis van een beheersovereenkomst verzorgt de vereniging het beheer en verhuur. De gemeente exploiteert zelf de gymzalen. Als de raad in december 2020 instemt, worden beheer en exploitatie van deze accommodaties en openlucht zwembad Sijsjesberg

per 1 januari 2021 uitgevoerd door de SRO Huizen BV, op basis van een joint venture tussen de gemeente Huizen en de NV SRO.

De sportzaal is in eigendom van een overkoepelende organisatie voor scholen voor voortgezet onderwijs in de regio. De organisatie exploiteert de sportzaal zelf.

De atletiekaccommodatie, de hockey-, honkbal-, softbal-, korfbal-, voetbalvelden, alsmede het overdekte zwembad zijn in eigendom van de gemeente. De exploitatie van de hockeyvelden en het merendeel van de voetbalvelden is onderbracht bij diverse stichtingen. De gemeente exploiteert zelf de atletiekaccommodatie, de korfbalvelden en de overige voetbalvelden. Optisport is tot en met 31 december 2020 verantwoordelijk voor de exploitatie van het overdekte zwembad.

In de gemeente zijn geen handbal- en rugbyvelden aanwezig.

Ouder-Amstel

De sporthal, sportzaal en de voetbalvelden gelegen in de gemeente zijn in eigendom van de gemeente en worden eveneens geëxploiteerd door de gemeente. De gymzalen zijn in eigendom van diverse schoolbesturen. Het (onoverdekte) zwembad is in eigendom van de gemeente. De exploitatie is in handen van Stichting Amstelbad. De stichting ontvangt jaarlijks een budgetsubsidie ter ondersteuning van de exploitatie.

In de gemeente zijn geen atletiekaccommodaties of handbal-, hockey-, honkbal-, softbal-, korfbal-, of rugbyvelden aanwezig (die dienst doen als officiële sportfaciliteit).

Sportpark De Toekomst, het trainingscomplex van AFC Ajax, is, inclusief de voetbalvelden, in eigendom van AFC Ajax N.V. Sportpark Strandvliet bevindt zich op grondgebied van de gemeente Ouder-Amstel. De voorzieningen zijn echter in eigendom van de gemeente Amsterdam.

Uithoorn

Eén sporthal en de helft van de gymzalen zijn in eigendom van de gemeente. Deze worden ook door de gemeente verhuurt. De andere twee sporthallen zijn in eigendom van een omni-vereniging en een commerciële partij. De overige gymzalen zijn in eigendom bij onderwijsstichtingen, die zelf ook verantwoordelijk zijn voor de exploitatie.

De atletiekaccommodatie, alsmede de handbal-, honkbal-, softbal-, hockey- en voetbalvelden zijn in eigendom van de gemeente. De gemeente verhuurt zelf de velden aan de verenigingen. Het overdekt zwemwater is in eigendom van diverse commerciële partijen.

In de gemeente geen korfbal- en rugbyvelden aanwezig.

Velsen

De gemeente is eigenaar van de sporthallen, de sportzaal en de meeste gymzalen, alsmede het overdekte zwembad. De gemeente exploiteert zelf deze accommodaties. De overige gymzalen zijn veelal in eigendom bij onderwijsstichtingen, die zelf ook verantwoordelijk zijn voor de exploitatie.

De gemeente is ook eigenaar van de atletiekaccommodatie, het handbalveld, de honkbal-, korfbal- en softbalvelden en het rugbyveld. De gemeente verhuurt zelf de velden aan de verenigingen. De meeste hockey- voetbalvelden zijn eveneens in eigendom van de gemeente; één hockeyveld en vier voetbalvelden zijn in eigendom van de desbetreffende verenigingen.

3. Gemeentelijke sportuitgaven

Sport behoort niet tot een van de verplichte taken van gemeenten. Sport is een autonome taak. Gemeenten zijn vrij het beleid rondom sport te bepalen. Hetzelfde geldt voor het budget dat gemeenten vrij maken voor de uitvoering van het sportbeleid. Gemiddeld omvat sport circa 2 procent van de gemeentelijke begroting. Het grootste deel daarvan gaat naar de bouw, het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties¹.

De gemeentelijke begroting voor sport is sterk afhankelijk van de manier waarop het sportbeleid wordt vormgegeven. De gemeente Amstelveen maakt gebruik van een extern verzelfstandigd sportbedrijf. Het sportbedrijf krijgt een dienstverleningsbijdrage van de gemeente waarmee het sportbedrijf het uitvoeren van de opgedragen taken bekostigt. Op de begroting van de gemeente komt vervolgens enkel deze dienstverleningsbijdrage als uitgave te staan (los van enkele overige uitgaven). Wanneer een gemeente alle taken omtrent het sportbeleid zelf uitvoert, komen alle losse kosten (bv. salarissen van buurtsportcoaches of onderhoud aan sportaccommodaties) wel op de begroting van de gemeente te staan. De sportuitgaven kunnen daarom sterk verschillen tussen gemeenten.

Alle inkomsten en uitgaven van gemeenten worden geregistreerd in het systeem Informatie voor Derden (Iv3) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Op basis van dit systeem worden in dit hoofdstuk de gemeentelijke sportuitgaven in kaart gebracht.

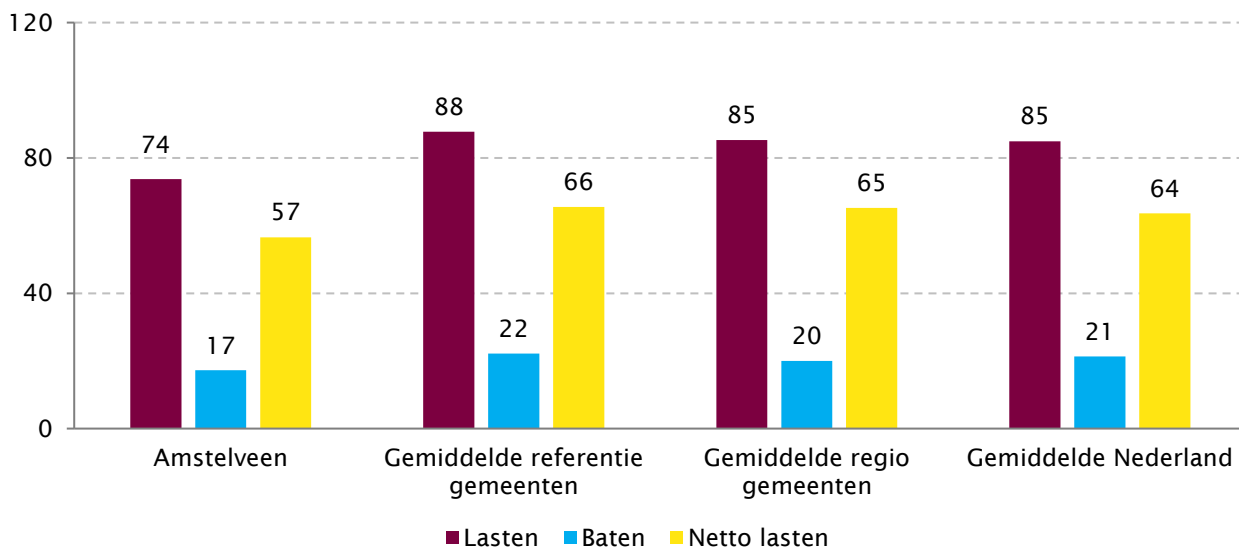
3.1 Totale uitgaven aan sport

De gemeente Amstelveen gaf in 2018 6,6 miljoen euro uit aan sport (lasten). De inkomsten (baten) in datzelfde jaar bedroegen ruim 1,5 miljoen euro. Hiermee kwamen de netto sportuitgaven (lasten minus baten) van de gemeente in 2018 uit op ongeveer 5 miljoen euro. Om deze bedragen in het vervolg van deze rapportage te kunnen vergelijken met andere gemeenten, worden de bedragen in het vervolg uitgedrukt in het aantal euro's per inwoner.

Per inwoner bedroegen de netto sportuitgaven van de gemeente Amstelveen in 2018 57 euro (figuur 3.1 op pagina 14). Vergeleken met andere gemeenten zijn de netto-uitgaven van de gemeente Amstelveen laag. De referentiegemeenten besteedden netto gemiddeld 66 euro per inwoner aan sport. Onder de regiogemeenten bedroegen de netto-uitgaven gemiddeld 65 euro per inwoner. Het landelijk gemiddelde kwam uit op 64 euro per inwoner. Zowel de lasten als de baten van de gemeente Amstelveen zijn lager dan de gemiddelden in de groepen andere gemeenten. Met name onder de referentiegemeenten liggen de lasten en baten aanmerkelijk hoger.

¹ Dool, R. van den & Eldert, P. van (2019). [Monitor sportuitgaven gemeenten 2018: een overzicht van de uitgaven in 2018 en de uitbesteding van sporttaken](#). Utrecht: Mulier Instituut.

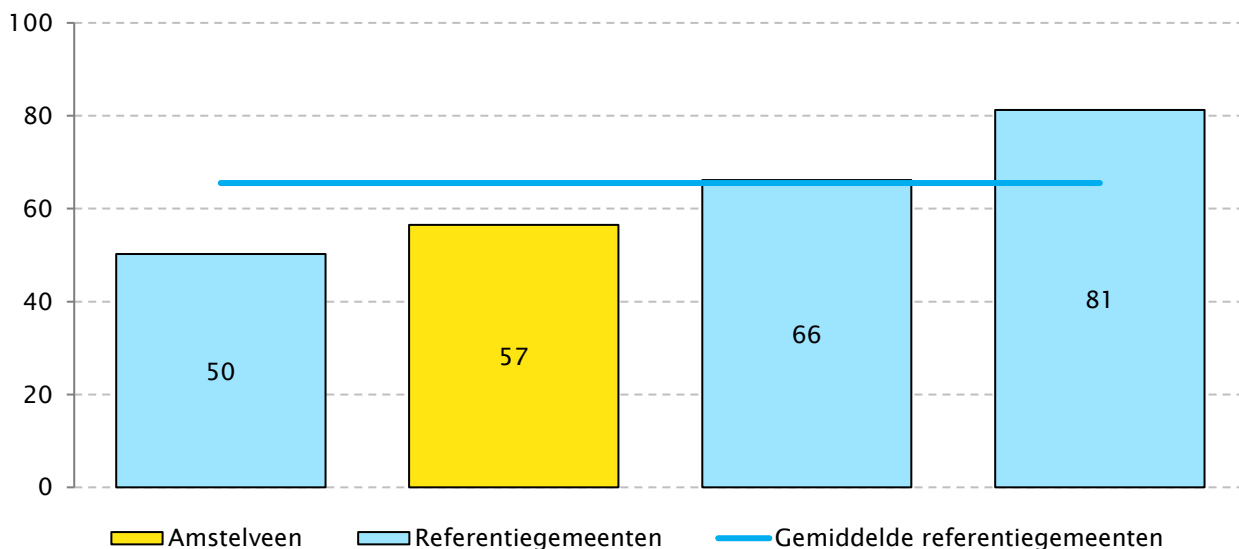
Figuur 3.1 Lasten, baten en netto lasten gemeenten aan sport in 2018 (in euro's per inwoner), gemeente Amstelveen, gemiddelde referentiegemeenten, gemiddelde regiogemeenten en gemiddelde Nederland

Bron: Iv3-data CBS, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Niet alleen vergeleken met de gemiddelde netto lasten van de groep referentiegemeenten blijken de netto lasten van Amstelveen laag te zijn. Ook als er per referentiegemeente gekeken wordt, komt Amstelveen relatief laag uit. Eén referentiegemeente heeft lagere netto lasten dan de gemeente Amstelveen (figuur 3.2).

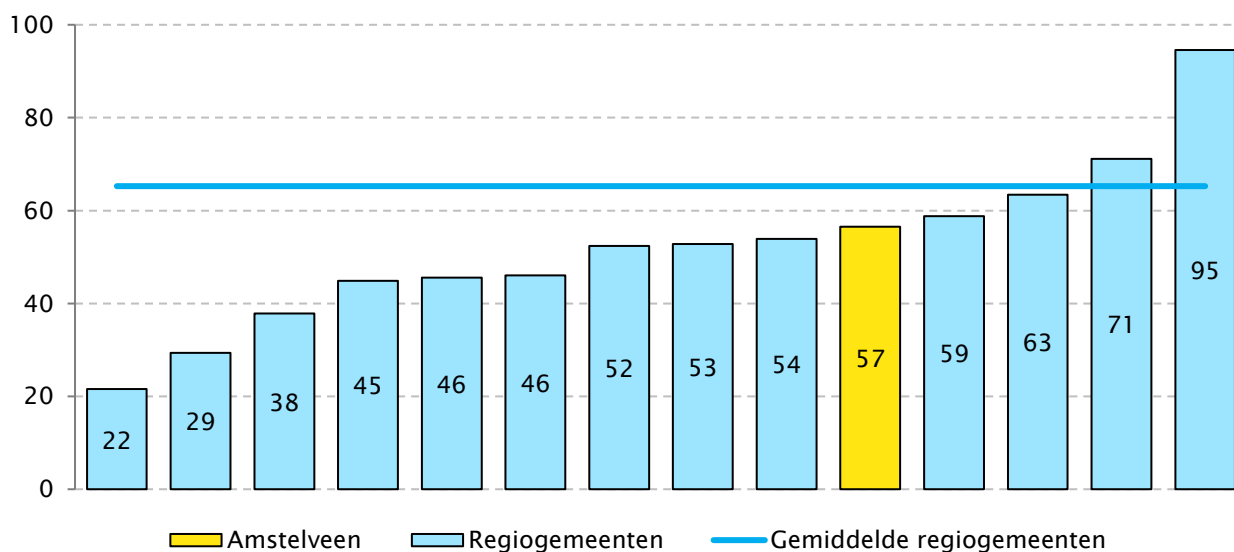
Figuur 3.2 Netto lasten gemeente Amstelveen aan sport in 2018 (in euro's per inwoner) vergeleken met referentiegemeenten

Bron: Iv3-data CBS, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met de regiogemeenten liggen de uitgaven van de gemeente Amstelveen dichterbij het gemiddelde (figuur 3.3). Eén regiogemeente heeft significant meer (netto) lasten dan de andere gemeenten. Deze uitschieter zorgt voor een hoog gemiddelde in de regio, met als gevolg dat de netto lasten van de gemeente Amstelveen lager zijn dan het regionale gemiddelde. Indien deze gemeente buiten beschouwing wordt gelaten, daalt het gemiddelde onder de regiogemeenten naar 62 euro per inwoner. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de groep regiogemeenten minder vergelijkbaar is dan de groep referentiegemeenten. Zoals besproken in hoofdstuk 2 zijn de bevolkingskenmerken van de regiogemeenten erg verschillend en zijn er verschillen in de vormgeving van het sportbeleid alsmede het aanbod aan sportaccommodaties.

Figuur 3.3 Netto lasten gemeente Amstelveen aan sport in 2018 (in euro's per inwoner) vergeleken met regiogemeenten

Bron: Iv3-data CBS, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

4. Gemeentelijke bijdrage en kostendekkendheid

AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten² ontvangen een dienstverleningsbijdrage vanuit de betreffende gemeenten om de verantwoordelijkheden rondom het sportbeleid uit te voeren. In hoeverre deze dienstverleningsbijdrage in voldoende mate de lasten dekt, kan sterk verschillen. Als de lasten naar verhouding hoger zijn dan de dienstverleningsbijdrage vanuit de gemeenten, dan zijn de sportbedrijven afhankelijker van andere inkomsten.

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar hoeveel AmstelveenSport van de gemeente ontvangt. Dit bedrag brengen we vervolgens in perspectief door zowel te kijken naar de gemeentelijke bijdragen in de referentiegemeenten, als naar het aandeel van de gemeentelijke bijdrage in de begroting en de kostendekkendheid van de sportaccommodaties.

4.1 De sportbedrijven

AmstelveenSport

AmstelveenSport draagt, als extern verzelfstandigd sportbedrijf, zorg voor de sportstimulering en het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties in Amstelveen. Om dit te kunnen bewerkstelligen is AmstelveenSport opgebouwd uit drie bedrijfsonderdelen:

- Sportservice
- Sportfacility
- De Meerkamp

Sportservice is verantwoordelijk voor de sportstimulering ten behoeve van de inwoners van de gemeente Amstelveen. Daarbij houdt de afdeling zich onder andere bezig met advies en projecten over gezond bewegen, sportstimulering, verenigingsondersteuning, talentontwikkeling en (top)evenementen. Sportfacility zorgt voor het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en bijbehorende horeca (exclusief zwembad De Meerkamp). Het bedrijfsonderdeel De Meerkamp heeft betrekking op het zwembad De Meerkamp.

In totaal heeft AmstelveenSport in 2019 een personeelbestand van 58,8 fte (tabel 4.1 op pagina 17). Met name de afdeling van het bedrijfsonderdeel De Meerkamp heeft hier een groot aandeel in (27,6 fte).

² In dit hoofdstukken verwijzen we naar de sportbedrijven in de referentiegemeenten als sportbedrijf 1, sportbedrijf 2 en sportbedrijf 3. De nummering van de sportbedrijven is willekeurig gedaan.

Tabel 4.1 Aantal fte* werkzaam bij AmstelveenSport in 2019, naar afdeling (peilmoment 18-10-2019)

	Aantal
Directie	2,6
Finance	2,3
HRM	1,7
Marketing & Communicatie	1,0
Zwembad De Meerkamp	27,6
Sportfacility (beheer en exploitatie sportaccommodaties)	4,8
Sportfacility - Horeca	3,0
Sportservice (sportstimulering)	9,6
Techniek	1,3
Schoonmaak	4,9
Totaal fte	58,8

* 1 fte is op basis van een 38-urige werkweek.

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

De andere sportbedrijven

Het takenpakket van AmstelveenSport verschilt weinig met dat van de sportbedrijven in de referentiegemeenten (tabel 4.2). Sportbedrijven 1 en 3 hebben hetzelfde takenpakket als AmstelveenSport. Sportbedrijf 2 had in 2019 minder onderdelen op het takenlijstje staan; zwembaden en horeca behoorden niet tot de verantwoordelijkheden van het sportbedrijf. Echter zijn deze onderdelen in 2020 ook toegevoegd aan het takenpakket van sportbedrijf 2.

Tabel 4.2 Takenpakket van AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten in 2019

Sportbedrijf	Zwembaden	Binnensport	Buitensport	Sportstimulering	Horeca
AmstelveenSport	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Sportbedrijf 1	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Sportbedrijf 2	Nee*	Ja	Ja	Ja	Nee*
Sportbedrijf 3	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

* Vanaf 2020 wel verantwoordelijkheid van het sportbedrijf.

Het personeelsbestand van AmstelveenSport is qua grootte vergelijkbaar met de sportbedrijven in de referentiegemeenten. In 2019 ligt het aantal fte in sportbedrijf 1 wat hoger en in sportbedrijf 3 iets lager maar het verschil is minder dan tien fte (tabel 4.3). Sportbedrijf 2 heeft daarentegen met 22 fte in 2019 duidelijk een kleiner personeelsbestand dan de overige sportbedrijven. Mogelijk wordt dit verklaard doordat in 2019 zwembaden en horeca nog niet onder het sportbedrijf vielen. Met name zwembaden kunnen zorgen voor een flinke vergroting van het personeelsbestand, getuige het aandeel dat zwembad De Meerkamp heeft binnen het personeelsbestand van AmstelveenSport (tabel 4.1).

Tabel 4.3 Totaal aantal fte werkzaam bij de sportbedrijven in 2018 en 2019 (in aantal fte)

	2018	2019
AmstelveenSport	58	59
Sportbedrijf 1	57	66
Sportbedrijf 2	21	22
Sportbedrijf 3	45	51

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020; jaarrekening Sportief Capelle, 2019; jaarrekening SportpuntGouda, 2019 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

4.2 Bijdrage gemeente

Jaarlijks ontvangt AmstelveenSport een dienstverleningsbijdrage van de gemeente Amstelveen. Deze dienstverleningsbijdrage bestaat uit twee delen: een deel is bedoeld voor het beheer en exploitatie van sportaccommodaties (inclusief het zwembad) en het andere deel voor sportstimulering. De bijdrage voor het beheer en exploitatie van sportaccommodaties, afdelingen Sportfacility en De Meerkamp, bedroeg in 2018 en 2019 ongeveer 3,1 miljoen euro (tabel 4.4). Voor sportstimulering, afdeling Sportservice, ontvangt AmstelveenSport een bijdrage van ongeveer 0,6 miljoen euro. De totale bijdrage vanuit de gemeente bedroeg in 2018 en 2019 circa 3,7 miljoen euro.

Tabel 4.4 Dienstverleningsbijdrage versterkt door de gemeente Amstelveen aan AmstelveenSport in 2018 en 2019³ (in euro's)

	2018	2019
Beheer en exploitatie van sportaccommodaties (Sportfacility)*	€ 3.107.277	€ 3.140.145
Sportstimulering (Sportservice)	€ 575.342	€ 591.034
Totaal	€ 3.682.619	€ 3.731.179

* Inclusief incidentele bijdragen

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

In 2017 lag de totale gemeentelijke dienstverleningsbijdrage aanzienlijk hoger dan in de daaropvolgende jaren. Destijds werd door AmstelveenSport een herstructureringsplan ingediend bij de gemeente Amstelveen. Binnen dit plan ontving AmstelveenSport eenmalig een bedrag van 1.250.000 euro om de gestelde financiële doelen en andere bedrijfsmatige doelen structureel te bereiken. Daarbij was het doel dat AmstelveenSport met deze additionele bijdrage de structurele bezuiniging van 550.000 euro op de bijdrage van gemeente, met ingang van 1 januari 2018, op zou kunnen vangen.

De totale dienstverleningsbijdrage die AmstelveenSport van de gemeente Amstelveen ontvangt in absolute bedragen is vergelijkbaar met de bijdrage die sportbedrijf 1 van de gemeente ontvangt (tabel 4.5). Sportbedrijf 2 en 3 krijgen daarentegen een aanmerkelijk hogere dienstverleningsbijdrage van de betreffende gemeenten. Ook als de dienstverleningsbijdrage wordt omgerekend naar euro per inwoner van de gemeente komt de relatieve dienstverleningsbijdrage voor AmstelveenSport het laagste uit.

³ De bedragen zijn gebaseerd op de begroting van 2020. Daardoor gaat het voor 2018 om het realisatie bedrag en voor 2019 begrote bedrag.

Tabel 4.5 Dienstverleningsbijdrage verstrekt door de betreffende gemeenten aan de sportbedrijven in 2019 (in euro's)

	Absoluut bedrag	Euro per inwoner
AmstelveenSport	€ 3.731.179	€ 41
Sportbedrijf 1	€ 3.817.467	€ 49
Sportbedrijf 2	€ 4.351.138	€ 65
Sportbedrijf 3	€ 5.663.279	€ 77

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020; jaarrekening Sportief Capelle, 2019; jaarrekening SportpuntGouda, 2019 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Met de dienstverleningsbijdrage dient AmstelveenSport alle werkzaamheden rondom sportstimulering en beheer en exploitatie van sportaccommodaties in de gemeente Amstelveen vorm te geven en uit te voeren. Dit zijn niet de enige inkomsten voor AmstelveenSport. Ongeveer de helft van de baten van AmstelveenSport komt voort uit de totale dienstverleningsbijdrage (bijdrage sportaccommodaties plus bijdrage sportstimulering; tabel 4.6). De overige 50 procent komt voort uit het zwembad De Meerkamp (incl. horeca bij het zwembad, 24%-25%), verhuurinkomsten overige sportaccommodaties (20%-23%), horeca inkomsten (2%-3%) en overige inkomsten (2%). In totaal bedroegen de baten voor AmstelveenSport in 2019 7.715.580 euro. De verhoudingen aan de batenkant van de begroting zijn voor AmstelveenSport nauwelijks veranderd tussen 2018 en 2019.

Tabel 4.6 Baten van AmstelveenSport uitgesplitst naar type in 2018 en 2019 (in euro's en procenten)

	2018		2019	
	In euro's	%	In euro's	%
Zwembad	€ 1.869.013	25%	€ 1.833.920	24%
Verhuur sportaccommodaties (excl. zwembad)	€ 1.469.380	20%	€ 1.811.286	23%
Horeca	€ 185.390	3%	€ 175.240	2%
Overige	€ 182.508	2%	€ 163.955	2%
Bijdrage sportaccommodaties	€ 3.107.277	42%	€ 3.140.145	41%
Bijdrage sportstimulering	€ 575.342	8%	€ 591.034	8%
Totaal	€ 7.388.910	100%	€ 7.715.580	100%

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Het aandeel van de dienstverleningsbijdrage binnen de totale baten verschilt in 2019 tussen AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten. Voor sportbedrijf 1 omvat de bijdrage vanuit de gemeente net zoals voor AmstelveenSport bijna de helft van de baten, maar bij de andere twee sportbedrijven ligt dit aandeel aanmerkelijk hoger. Sportbedrijf 3 heeft op papier hetzelfde takenpakket, maar het haalt met 62 procent een groter deel van de baten uit de bijdrage vanuit de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke bijdrage voor sportbedrijf 2 lag op 77 procent. Sportbedrijf 2 haalde echter, in 2019, geen inkomsten uit zwembad en horeca waardoor het niet vreemd is dat het sportbedrijf afhankelijker is van de gemeentelijke bijdrage.

Tabel 4.7 Baten van AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten in 2019 uitgesplitst naar type (in procenten)

	AmstelveenSport	Sportbedrijf 1	Sportbedrijf 2	Sportbedrijf 3
Zwembad	24%	20%	*	14%
Verhuur	23%	15%	20%	17%
Horeca	2%	8%	*	2%
Overige	2%	10%	4%	5%
Bijdrage gemeente	48%	48%	77%	62%
Totaal	100%	100%	100%	100%

* Sportbedrijf 2 is in 2019 niet verantwoordelijk voor het zwembad en de horeca in de betreffende gemeente
Bron: begroting AmstelveenSport, 2020; jaarrekening Sportief Capelle, 2019; jaarrekening SportpuntGouda, 2019 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De lasten die AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten hebben zijn gepoogd op dezelfde manier te groeperen als de baten in tabel 4.7. In tabel 4.8 worden de verhoudingen van de categorieën per sportbedrijf in percentages weergegeven. Deze percentages zijn voor AmstelveenSport gebaseerd op de jaarrekening van 2018 en geven een globaal beeld van de verhoudingen. Op deze manier zijn de lasten beter te vergelijken met de andere sportbedrijven.

AmstelveenSport geeft ongeveer 80 procent van de totale lasten uit aan het zwembad en de zaken rondom de verhuur van de sportaccommodaties (tabel 4.8). Sportstimulering omvat zo'n zeven procent van de totale lasten en de overige lasten beslaan veertien procent. De verhoudingen binnen de lasten van sportbedrijf 3 zijn nagenoeg gelijk aan de verhouding voor AmstelveenSport. Voor sportbedrijf 2 liggen de verhoudingen binnen de lasten anders, maar zoals eerder aangegeven spelen hier de verschillen in het takenpakket mee.

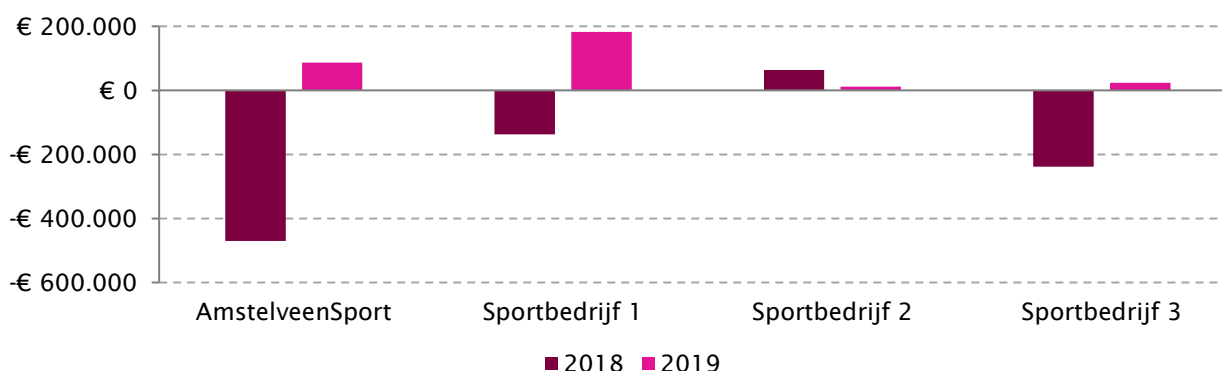
Tabel 4.8 Verdeling lasten van AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten uitgesplitst naar type (in procenten)

	AmstelveenSport	Sportbedrijf 1	Sportbedrijf 2	Sportbedrijf 3
Zwembad	40%	40%	-	38%
Verhuur incl. Horeca	40%	49%	66%	38%
Sportstimulering	7%	9%	3%	9%
Overige	14%	3%	32%	14%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: jaarrekening AmstelveenSport, 2018; jaarrekening Sportief Capelle, 2019; jaarrekening SportpuntGouda, 2019 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Onderaan de streep liet AmstelveenSport in 2018 een negatief nettoresultaat zien van zo'n 470 duizend euro en in 2019 een positief resultaat van ongeveer 86 duizend euro (figuur 4.1). Ook in de andere sportbedrijven is fluctuatie te zien in het nettoresultaat per jaar. Zo hadden sportbedrijven 1 en 3 in 2018, net zoals AmstelveenSport, een negatief nettoresultaat en in 2019 een positief nettoresultaat. Bij sportbedrijf 3 kwam dit onder andere door een bezuiniging op de personeelskosten.

Figuur 4.1 Nettoresultaat (na belastingen) AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten in 2018 en 2019 (in euro's)

Bron: begroting AmstelveenSport, 2020; jaarrekening Sportief Capelle, 2019; jaarrekening SportpuntGouda, 2019 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Met de solvabiliteit kan in kaart gebracht worden hoe financieel fit het bedrijf is, en het geeft aanwijzingen of op de lange termijn aan betaalverplichtingen voldaan kan worden⁴. Het is de verhouding tussen het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van een bedrijf. Volgens de Kamer van Koophandel (KvK) vinden financiers dat een solvabiliteitspercentage tussen de 25 en 40 procent moet liggen.

Als gevolg van het negatieve resultaat in 2018 daalde de solvabiliteit van AmstelveenSport in 2018 naar vier procent (tabel 4.9). In 2017 lag de solvabiliteit nog op zo'n zeventien procent. Hiermee lag de solvabiliteit vergeleken met de bovenbeschreven normen al aan de lage kant, maar deze is in 2018 verslechterd. In het jaarverslag van 2018 gaf AmstelveenSport dan ook aan dat dit een aandachtspunt is en men hard werkt aan een structureel gezonde bedrijfsvoering richting de toekomst. Het positieve resultaat van 2019 draagt hier al gedeeltelijk aan bij, maar vergeleken met de normen volgens de KvK en de solvabiliteit van de sportbedrijven in de referentiegemeenten zal deze aan de lage kant blijven. Hierdoor is AmstelveenSport minder weerbaar voor financiële tegenslagen in de toekomst, zoals nu bijvoorbeeld de coronacrisis.

Tabel 4.9 Solvabiliteit van AmstelveenSport en de sportbedrijven in de referentiegemeenten in 2018 (in procenten)

	Solvabiliteit (%)
AmstelveenSport	4%
Sportbedrijf 1	56%
Sportbedrijf 2	33%
Sportbedrijf 3	46%

Bron: jaarrekening AmstelveenSport, 2018; jaarrekening Sportief Capelle, 2018; jaarrekening SportpuntGouda, 2018 & jaarrekening Sportbedrijf Lelystad, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

⁴ Kamer van Koophandel (2020). *Slim rekenen met solvabiliteit*. Zie: <https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/financiering/slim-rekenen-met-solvabiliteit/>

4.3 Kostendekkendheid

De mate van kostendekkendheid van sportaccommodaties geeft een indicatie in hoeverre de inkomsten uit de sportaccommodaties compenseren voor de kosten die voor de sportaccommodaties gemaakt worden. Om de kostendekkendheid per sportaccommodatie te berekenen moeten per sportaccommodatie de inkomsten en uitgaven tegenover elkaar zetten moeten worden. Echter zijn inkomsten en, met name, uitgaven niet altijd specifiek toe te wijzen aan een sportaccommodatie. Zo hanteert AmstelveenSport een kostenpost genaamd 'sportvelden algemeen', een post waar kosten voor de buitensport worden geschreven die niet specifiek toe te wijzen zijn aan een sportaccommodatie. Daarnaast kunnen nieuwbouw en groot onderhoud niet altijd meegenomen worden in een toerekening per sportaccommodatie. De renovatie van de velden vindt bijvoorbeeld niet elk jaar plaats. Hierdoor is het niet mogelijk om per sportaccommodatie de kostendekkendheid accuraat in beeld te brengen.

Om toch een globale indicatie te geven van de kostendekkendheid is, op basis van de jaarrekening van 2018 van AmstelveenSport, tabel 4.10 samengesteld. Het laat de kostendekkendheid, de baten als percentage van de lasten, zien voor het zwembad en de verhuur van de sportaccommodaties. Hierbij zijn de overhead kosten niet meegenomen, deze zijn namelijk niet specifiek toe te wijzen aan een van de categorieën. Daarnaast zit in het kostendekkendheidspercentage de bijdrage van de gemeente niet verwerkt. Dit zodat de kostendekkendheid een inzicht geeft in hoeverre de lasten voor de onderdelen gecompenseerd worden door de baten en welk deel vervolgens overblijft waarvoor de bijdrage vanuit de gemeente gebruikt kan worden. Voor sportbedrijf 3 is het op basis van de jaarrekening van 2019 mogelijk om een vergelijkbare berekening van de kostendekkendheid te maken. Het gaat hierbij wel om een ander jaar, maar aan de hand van de percentages kan een indicatie gegeven worden.

Tabel 4.10 Kostendekkendheid naar onderdeel voor AmstelveenSport en sportbedrijf 3 (in procenten)

	Kostendekkendheid (baten vs. lasten) excl. overhead (%)	
	AmstelveenSport	Sportbedrijf 3
Zwembad	63%	42%
Sportaccommodaties	53%	43%

Bron: jaarrekening AmstelveenSport, 2018 & jaarrekening Sportbedrijf 3, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De lasten voor het zwembad en de sportaccommodaties lijken voor AmstelveenSport voor meer dan de helft gecompenseerd te worden door de baten, de kostendekkendheid is voor deze onderdelen meer dan 50 procent (tabel 4.10).

Vergeleken met sportbedrijf 3 ligt de kostendekking hoger voor het zwembad en de sportaccommodaties. Dit verschil is niet geheel verrassend gezien het verschil in de bijdrage van de gemeente. Zoals uit paragraaf 4.2 naar voren kwam haalt sportbedrijf 3 vergeleken met AmstelveenSport een hoger aandeel van de totale baten uit de bijdrage van de gemeente. AmstelveenSport heeft relatief gezien een minder hoge bijdrage om te compenseren voor de lasten die niet gecoverd worden door de overige baten, waardoor het logisch is dat ze moeten streven naar een hogere kostendekking dan sportbedrijf 3.

5. Huurtarieven

Een significant deel van de inkomsten van AmstelveenSport vormen de verhuurinkomsten van de sportaccommodaties (aan verenigingen). Aan de andere kant vormen huisvestingskosten gemiddeld ruim twintig procent van de lasten van een Nederlandse sportverenigingen. Zwemsportverenigingen hebben naar verhouding veel huisvestingskosten, gevolgd door binnensportverenigingen. Buitensportverenigingen hebben meer uitgaven die gerelateerd zijn aan de accommodatie die (deels) in eigendom is, zoals onderhoud/schoonmaak en inkoop voor de kantine (CBS, 2018).

Om de huurtarieven die AmstelveenSport voor de gemeentelijke sportaccommodaties hanteert te vergelijken met andere gemeenten, is een benchmark opgesteld. Hierin zijn uitsluitend tarieven opgenomen die van toepassing zijn op sportaccommodaties in gemeentelijke eigendom. De exploitatie hoeft niet per definitie in handen te zijn van de gemeente, zoals het geval is in Amstelveen.

5.1 Binnensport

Tariefstelsel

Exploitanten van binnensportaccommodaties hanteren doorgaans een differentiëring in de tarieven naar type gebruiker. Sportverenigingen bevinden zich zonder uitzondering in de laagste categorie. Verenigingen betalen in de regel een *all-in* uurtarief voor het gebruik van een binnensportaccommodatie. Voor dat tarief mogen de verenigingen gebruikmaken van de sportvoorziening (bv. de sporthal, inclusief aanwezige attributen) en de kleedkamers. De kosten voor schoonmaak, verlichting en verwarming zijn bij de tarieven inbegrepen. Verenigingen die structureel gebruikmaken van een binnensportaccommodatie, doen dit vaak tegen een gereduceerd tarief.

Naast onderscheid naar type gebruiker en frequentie van het gebruik, hanteren exploitanten onderstaande differentiaties in meer of mindere mate in hun tarifiering, waarbij is aangegeven hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van de benchmark.

- Exploitanten kunnen een afwijkend tarief voor competitiegebruik en trainingsgebruik hanteren. In de benchmark wordt dit onderscheid gemaakt.
- Exploitanten kunnen onderscheid maken in sportverenigingen gevestigd in de eigen gemeente en sportverenigingen van buiten de gemeente, waarbij een lager tarief van toepassing is op de 'eigen' verenigingen. De lage tarieven zijn in de benchmark opgenomen.
- Exploitanten kunnen een piek- en daltarief hanteren. Het daltarief is doorgaans van toepassing op doordeweeks gebruik tot 18:00 uur. Omdat het overgrote deel van sportverenigingen actief zijn tijdens uren wanneer sprake is van het piektarief, zijn de piektarieven in de benchmark opgenomen.
- Exploitanten kunnen differentiëren naar leeftijd (senioren- en juniorentarief). Het gemiddelde van deze tarieven is in de benchmark opgenomen.

AmstelveenSport hanteert drie verschillende tarieven voor het gebruik door verenigingen van de sporthallen en sportzalen. Verenigingen die incidenteel gebruikmaken van een sporthal betalen € 47,30 per uur, voor een sportzaal € 35,40 per uur. Verenigingen die gedurende een heel seizoen (40 weken) gebruikmaken van de accommodaties, betalen 15 procent minder per uur; € 40,20 voor een sporthal, € 30,10 voor een sportzaal. Wanneer het gebruik competitiegebruik betreft, wordt een hoger tarief door AmstelveenSport in rekening gebracht: € 70,90 per uur voor een sporthal, € 52,20 per uur voor een sportzaal.

De differentiatie tussen competitie- en trainingsgebruik maakt AmstelveenSport omdat zij over het algemeen hogere kosten hebben bij competitiegebruik. Wanneer competities plaatsvinden, zijn doorgaans meer mensen aanwezig met hogere bijbehorende kosten voor onder andere verlichting en schoonmaak dan tijdens trainingen.

Het gebruik van de meeste Amstelveense verenigingen die gebruikmaken van de sporthallen en sportzalen, valt bijna uitsluitend onder het trainingstarief. Bij de verenigingen die naast het trainingstarief ook voor een deel van hun gebruik het competitietarief moeten betalen, ligt de verhouding tussen het trainingstarief en competitietarief op ongeveer 85 procent-15 procent.

Voor gebruik door verenigingen van de gymzalen maakt AmstelveenSport alleen onderscheid in incidenteel gebruik en seizoensgebruik. Verenigingen die incidenteel een gymzaal huren, betalen € 14,20 per uur. Verenigingen die gedurende een heel seizoen (40 weken) in de gymzaal actief zijn, betalen 15 procent minder; € 12,- per uur.

Grondslag

Op hoofdlijnen zijn vier grondslagen te onderscheiden die door exploitanten gehanteerd worden bij de bepaling van het gebruikerstarief: 1) historische ontwikkeling (het tarief is historisch gegroeid in de loop der jaren en betreft veelal een sociaal, laag tarief), 2) dekkingspercentage kostprijs (het tarief betreft een bepaald deel van de werkelijke kosten van de accommodatie), 3) gebruikersmogelijkheden en functionaliteit (de mogelijkheden en gebruiksintensiteit, op basis van objectieve criteria, bepalen de hoogte van het tarief) en 4) regionale afstemming (er wordt gekeken naar de tarieven van de buurgemeenten en hierop wordt bepaald wat het lokale tarief is, zodat niet uit de pas gelopen wordt)⁵.

De tarieven voor de binnensportaccommodaties die AmstelveenSport hanteert, zijn historisch gegroeid. Voorheen diende AmstelveenSport (2000-2012: Amstelveens Sportbedrijf, 2012-2018: Sportbedrijf Amstelveen) een voorstel in bij de gemeente Amstelveen over de tarieven voor het daaropvolgend jaar. Na verloop van tijd is overgegaan op jaarlijkse indexatie van de tarieven. Bijna alle referentie- en regiogemeenten hanteren in 2020 tarieven voor de binnensportaccommodaties die historisch gegroeid zijn. Uitzondering hierop is de gemeente Huizen. De tarieven voor de gemeentelijke sporthallen in Huizen zijn gebaseerd op een benchmark van huurtarieven van vergelijkbare accommodaties (regionale afstemming).

Benchmark

Het onderscheid in competitie- en trainingsgebruik die AmstelveenSport maakt voor de sporthallen en sportzalen, is bepalend voor de interpretatie van de benchmark (tabel 5.1). Het tarief voor trainingsgebruik voor de sporthallen is beduidend lager dan het gemiddelde tarief van zowel de referentie- als regiogemeenten; het tarief voor wedstrijdgebruik, van zowel de sporthallen als sportzalen, is echter beduidend hoger dan de gemiddelde tarieven van zowel de referentie- als regiogemeenten. Het trainingstarief voor de sportzalen is in lijn met de referentie- en regiogemeenten.

Het tarief voor de Amstelveense gymzalen is laag (tabel 5.1). Met name relatief gezien is het tarief beduidend lager dan het gemiddelde in de referentie- en regiogemeenten; in euro's uitgedrukt is het verschil klein.

⁵ Handreiking Gemeentelijk Tarieven- en Subsidiebeleid (2003). Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VSG).

Tabel 5.1 Benchmark verenigingstarieven gemeentelijke binnensportaccommodaties (in euro's)

		Tariefhoogte/gemiddelde		Index		Minimum		Maximum	
		Train.	Comp.	Train.	Comp.	Train.	Comp.	Train.	Comp.
Sporthal	Amstelveen	€ 40,20	€ 70,90	100	100	-	-	-	-
	Referentiegemeenten	€ 49,68	€ 49,68	124	70	€ 40,80	€ 40,80	€ 58,45	€ 58,45
	Regiogemeenten	€ 50,41	€ 55,60	125	78	€ 36,80	€ 36,80	€ 72,27	€ 87,26
Sportzaal	Amstelveen	€ 30,10	€ 53,20	100	100	-	-	-	-
	Referentiegemeenten	€ 26,66	€ 26,66	89	50	€ 25,50	€ 25,50	€ 27,60	€ 27,60
	Regiogemeenten	€ 31,48	€ 33,53	105	63	€ 20,80	€ 20,80	€ 40,20	€ 56,61
Gymzaal	Amstelveen	€ 12,00		100		-		-	
	Referentiegemeenten	€ 13,48		112		€ 12,00		€ 14,35	
	Regiogemeenten	€ 13,65		114		€ 11,30		€ 19,30	

5.2 Buitensport

Tariefstelsel

Exploitanten van buitensportaccommodaties hanteren meestal een seizoenstarief voor het gebruik van de voorzieningen. Sportverenigingen betalen een vast bedrag en krijgen hiermee in zekere mate autonomie over de voorziening (bv. een kunstgrasveld, inclusief eventuele aanwezige verlichting). Naast het seizoenstarief komt het steeds vaker voor dat exploitanten, net als bij binnensportaccommodaties, een uurtarief hanteren, zowel voor de structurele als incidentele gebruikers. Dit flexibele exploitatiemodel is in lijn met de ambities uit het Nationale Sportakkoord. Het zou moeten leiden tot minder exclusiviteit en intensiever gebruik van de voorzieningen.

In de meeste gevallen voeren de exploitanten zowel het groot als het merendeel van het klein onderhoud aan de velden uit. Dit is vaak onderdeel van de gebruikersovereenkomst. Indien een vereniging een groter deel van het (klein) onderhoud uitvoert, ontvangt zij in sommige gevallen een onderhoudsbijdrage (vanuit de gemeente).

Hoewel uitzonderingen bestaan, zijn in de meeste gevallen de opstallen bij de voorziening (bv. de kleedkamers) in eigendom van de desbetreffende vereniging. Indien de opstallen in eigendom van de exploitant zijn, betalen verenigingen doorgaans een aanvullende gebruikersvergoeding. De energielasten van de veldverlichting ligt bijna zonder uitzondering bij de vereniging.

AmstelveenSport hanteert voor haar sportvelden een seizoenstarief. Alle opstallen op de sportparken waar AmstelveenSport verantwoordelijk is voor de exploitatie van de sportvoorzieningen, zijn in eigendom van de desbetreffende verenigingen. AmstelveenSport voert zowel het groot als klein onderhoud aan de velden en banen uit.

Van de referentie- en regiogemeenten hanteert alleen de gemeente Amsterdam een uurtarief voor doordeweeks gebruik en een weekendtarief voor structureel gebruik op zaterdag en/of zondag. In overleg met de gemeente Amsterdam is op basis van het uurtarief een 'standaard' seizoenstarief berekend, waarbij de gebruikelijke doordeweekse verenigingsuren allemaal zijn meegenomen, alsmede het weekendtarief. In tegenstelling tot in andere gemeenten, hebben de sportverenigingen op de Amsterdamse voorzieningen niet een 'alleenrecht' op de velden. Het resulterende tarief is opgenomen in de benchmark.

Differentiëring

De exploitanten onderscheiden in hun tarifiering doorgaans de sporttakken en, indien bij de sport van toepassing, het type ondergrond. Dit houdt in dat een ander tarief voor een voetbalveld wordt gehanteerd dan voor een korfbalveld, om vervolgens bij de voetbalvelden natuurgras en kunstgras van elkaar te onderscheiden.

AmstelveenSport differentieert niet naar type sport, alleen naar type ondergrond. Een voetbalvereniging betaalt voor het gebruik van een kunstgrasvoetbalveld evenveel als een hockeyvereniging voor een kunstgrashockeyveld.

Verengingen betalen voor het gebruik van een natuurgrasveld (voetbal, honkbal, softbal en rugby) €3.770,50 per jaar. Het seizoenstarief voor een kunstgrasveld is ruim vijf keer zo hoog (voetbal, hockey en korfbal⁶); deze betreft € 20.318,00 per jaar.

Grondslag

De tarieven voor de buitensportaccommodatie die AmstelveenSport hanteert, zijn historisch gegroeid. Voorheen diende AmstelveenSport (2000-2012: Amstelveens Sportbedrijf, 2012-2018: Sportbedrijf Amstelveen) een voorstel in bij de gemeente Amstelveen over de tarieven voor het daaropvolgend jaar. Na verloop van tijd is overgegaan op jaarlijkse indexatie van de tarieven. Bijna alle referentie- en regiogemeenten hanteren in 2020 tarieven voor de buitensportaccommodaties die historisch gegroeid zijn. Uitzondering hierop zijn de gemeenten Huizen, Ouder-Amstel en Uithoorn.

De gemeente Huizen heeft de tarieven voor haar sportvelden deels gebaseerd op de investerings- en exploitatielasten van de gemeente en deels op historisch kostprijs. Omdat deze lasten per veld verschillend zijn, is geen sprake van een uniform tarief per type veld. Om deze reden zijn geen buitensporttarieven van de gemeente Huizen in de benchmark opgenomen.

De tarieven die de gemeente Ouder-Amstel hanteert voor haar sportvelden zijn gebaseerd op de gemiddelden in de Monitor Sport en Gemeenten van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)⁷.

De gemeente Uithoorn heeft middels een raadsbesluit vastgelegd dat buitensportverenigingen vallen onder de wet markt en overheid (activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang), en dat zij alleen een symbolische vergoeding van €1 hoeven te betalen voor het gebruik van de buitensportaccommodaties. De gemeente Uithoorn vormt zodoende geen onderdeel van de benchmark.

Benchmark

Het onderscheid in tarifiering dat AmstelveenSport naar natuurgras en kunstgras maakt, is bepalend voor de interpretatie van de benchmark (tabel 5.2). Verenigingen moeten voor de Amstelveense kunstgrasvelden een relatief hoog tarief betalen, voor hockey, korfbal én voetbal, zowel ten opzichte van kunstgrasvelden in de regio als kunstgrasvelden in de referentiegemeenten. Het natuurgrastarief in Amstelveen is meer in lijn met de tarieven die elders worden gehanteerd, hoewel de gemiddeldes tussen de regiogemeenten en referentiegemeenten relatief ver uit elkaar liggen.

⁶ Op één korfbalkunstgrasveld kunnen drie speelvelden uitgelijnd worden. Per veld betreft het seizoenstarief derhalve € 6.772,67.

⁷ De Monitor Sport en Gemeenten is een online monitoring- en benchmarkplatform van en voor gemeenten. Binnen de Monitor Sport en Gemeenten worden gegevens verzameld over een vijftiental kernindicatoren die betrekking hebben op het gemeentelijk (sport)beleid.

Tabel 5.2 Benchmark seizoenstarieven gemeentelijke buitensportaccommodaties (in euro's)

		Tariefhoogte/ gemiddelde		Index		Minimum		Maximum	
		Type 1	Type 2	Type 1	Type 2	Type 1	Type 2	Type 1	Type 2
Hockey	Amstelveen	€ 20.318	-	100	-	-	-	-	-
	Referentiegemeenten*	€ 8.760	-	43	-	€ 5.994	-	€ 13.106	-
	Regiogemeenten	€ 5.418	-	27	-	€ 2.703	-	€ 6.971	-
Honk- en softbal	Amstelveen	€ 3.771	€ 3.771	100	100	-	-	-	-
	Referentiegemeenten	€ 5.033	€ 5.033	133	133	€ 1.479	€ 1.479	€ 7.082	€ 7.082
	Regiogemeenten	€ 3.583	€ 2.564	95	68	€ 2.511	€ 1.364	€ 6.254	€ 3.257
Korfbal	Amstelveen	€ 6.773	-	100	-	-	-	-	-
	Referentiegemeenten**	€ 4.650	-	69	-	-	-	-	-
	Regiogemeenten	€ 2.250	-	33	-	€ 1.432	-	€ 3.257	-
Rugby	Amstelveen	€ 3.771	-	100	-	-	-	-	-
	Referentiegemeenten	€ 1.536	-	41	-	€ 1.536	-	€ 1.536	-
	Regiogemeenten	€ 4.732	-	126	-	€ 2.707	-	€ 6.718	-
Voetbal	Amstelveen	€ 3.771	€ 20.318	100	100	-	-	-	-
	Referentiegemeenten	€ 4.863	€ 9.532	129	47	€ 3.635	€ 7.182	€ 5.569	€ 13.106
	Regiogemeenten	€ 4.073	€ 8.960	108	44	€ 2.257	€ 4.273	€ 6.249	€ 16.190

Hockey: type 1 = semi-waterveld

Honk- en softbal: type 1 = honkbalveld, type 2 = softbalveld

Korfbal: type 1 = kunstgrasveld

Rugby: type 1 = natuurgrasveld

Voetbal: type 1 = natuurgrasveld, type 2 = kunstgrasveld

* In de referentiegemeenten Gouda en Lelystad zijn geen (gemeentelijke) semi-watervelden aanwezig. De desbetreffende sportbedrijven maken in hun tarifiering echter geen onderscheid naar type ondergrond van de hockeyvelden; het tarief voor een zand ingestrooid kunstgrasveld is gelijk aan het tarief voor een waterveld. Dit tarief is derhalve ook meegenomen als tarief voor een semi-waterveld.

** In de referentiegemeenten Gouda en Lelystad zijn geen kunstgraskorfbalvelden aanwezig. Alle korfbalvelden betreffen natuurgras. Derhalve is van de referentiegemeenten alleen een tarief voor een kunstgraskorfbalveld in de benchmark opgenomen die Sportief Capelle hanteert.

Opstallen

Bovenstaande tarieven zijn van toepassing op het gebruik van de sportvoorzieningen (sportvelden). In Amstelveen zijn de verenigingen eigenaar van de opstallen bij de sportvoorzieningen (clubgebouwen en kleedkamers). Dit is een gebruikelijk beeld. In die zin hebben gemeenten weinig (financiële) bemoeienis met de opstallen. In sommige gemeenten kunnen verenigingen wel aanspraak maken op subsidies. Ook bij totstandkoming van de opstallen kunnen verschillen bestaan, in hoeverre de gemeente een deel van de investering op zich neemt. De financiering van opstallen valt buiten de scope van deze rapportage, waardoor hier geen uitspraken gedaan kunnen worden in hoeverre de situatie in Amstelveen afwijkt van de situatie in de referentie- en regiogemeenten.

5.3 Overdekt zwembad

Exploitanten van overdekte zwembaden hanteren doorgaans een differentiëring in de tarieven naar type gebruiker. Sportverenigingen bevinden zich zonder uitzondering in de laagste categorie. Verenigingen betalen in de regel een *all-in* uurtarief. Voor dat tarief mogen de verenigingen gebruikmaken van een bassin en de kleedkamers. De kosten voor schoonmaak, verlichting en verwarming zijn bij de tarieven inbegrepen. Verenigingen die structureel gebruikmaken van de accommodatie doen dit vaak tegen een gereduceerd tarief.

Naast onderscheid naar type gebruiker en frequentie van het gebruik, hanteren exploitanten onderstaande differentiaties in meer of mindere mate in hun tarifiering, waarbij is aangegeven hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van de benchmark.

- Exploitanten kunnen onderscheid maken in sportverenigingen gevestigd in de eigen gemeente en sportverenigingen van buiten de gemeente, waarbij een lager tarief van toepassing is op de 'eigen' verenigingen. De lage tarieven zijn in de benchmark opgenomen.
- Exploitanten kunnen een piek- en daltarief hanteren. Het daltarief is doorgaans van toepassing op doordeweeks gebruik tot 18:00 uur. Omdat het overgrote deel van sportverenigingen actief zijn tijdens uren dat sprake is van het piektarief, zijn de piektarieven in de benchmark opgenomen.
- Exploitanten kunnen differentiëren naar leeftijd (senioren- en juniorentarief). Het gemiddelde van deze tarieven is in de benchmark opgenomen.

AmstelveenSport hanteert verschillende tarieven voor het gebruik door verenigingen van de verschillende bassins aanwezig in zwembad De Meerkamp (tabel 5.3). Verenigingen die structureel (tijdens piekuren) gebruikmaken van een bassin doen dit tegen een gereduceerd tarief (circa 3% reductie t.o.v. het incidentele tarief). Voor het wedstrijdbad hanteert AmstelveenSport naast het incidentele tarief en het piektarief, ook een daltarief.

Tabel 5.3 Verenigingstarieven gemeentelijke zwembad De Meerkamp in Amstelveen, 2020 (in euro's)

	Incidenteel tarief	Seizoenstarief - dal	Seizoenstarief - piek
Wedstrijdbad	€ 116,40	€ 68,40	€ 112,80
Instructiebad	€ 74,70	n.v.t.	€ 72,10
Doelgroepenbad	€ 104,50	n.v.t.	€ 100,90
Golfslagbad	€ 115,80	n.v.t.	n.v.t.

Benchmark

Het piektarief dat AmstelveenSport hanteert voor het wedstrijdbad is relatief hoog, zowel ten opzichte van het gemiddelde van de referentiegemeenten als het gemiddelde van de regiogemeenten. Dit geldt zowel voor het tarief voor het hele wedstrijdbad als het tarief per baan (tabel 5.4).

Tabel 5.4 Benchmark verenigingstarieven gemeentelijke overdekte wedstrijdbaden (in euro's)

		Tariefhoogte/gemiddelde	Index	Minimum	Maximum
Wedstrijdbad	Amstelveen	€ 112,80	100	-	-
	Referentiegemeenten	€ 72,46	64	€ 41,10	€ 90,00
	Regiogemeenten	€ 98,23	87	€ 68,90	€ 137,55
Per baan*	Amstelveen	€ 18,80	100	-	-
	Referentiegemeenten	€ 14,58	78	€ 6,85	€ 22,50
	Regiogemeenten	€ 16,64	88	€ 11,48	€ 22,93

* Het tarief per baan is gebaseerd op het tarief voor het hele wedstrijdbad en het aantal aanwezige banen. Exploitanten hanteren in enkele gevallen een apart (hoger) tarief per baan indien niet het hele wedstrijdbad wordt gebruikt.

6. Contributies

De contributieopbrengsten vormen over het algemeen de grootste inkomstenbron voor sportverenigingen⁸. Contributie is het periodiek door een lid van de vereniging bij te dragen bedrag aan de vereniging voor het behoud van zijn of haar lidmaatschap. Als tegenprestatie biedt de vereniging de mogelijkheid om de desbetreffende sport te kunnen beoefenen.

De inkomsten die sportverenigingen verkrijgen, worden gebruikt om de kosten te betalen. Een groot deel van de kosten zijn de huurlasten die de verenigingen betalen aan de exploitant van de betreffende sportaccommodatie(s). Als deze exploitant besluit om de huurtarieven te verhogen, heeft dit invloed op de sportverenigingen. De huurlasten gaan omhoog en moeten gecompenseerd worden. Een manier om dit te doen is door de contributie van de leden te verhogen, maar hier zit ook een risico aan. Worden de contributies te hoog, dan bestaat de kans dat de vereniging leden verliest.

Om de contributies van de Amstelveense sportverenigingen te vergelijken met andere sportverenigingen, is een benchmark opgesteld. Hierin zijn de contributies van de badminton-, basketbal-, hockey-, honk-/softbal-, korfbal-, rugby-, voetbal en zwemverenigingen gevestigd in de referentie- en regiogemeenten opgenomen⁹. De tarieven zijn afkomstig van de verenigingssites. Indien geen contributie op de site staat vermeld, is de vereniging buiten beschouwing gelaten.

Bij het opstellen van de benchmark zijn de tarieven verzameld voor senioren (18 jaar en ouder), junioren (A-klasse, JO-19 of vergelijkbaar) en pupillen (D-klasse, JO-12 of vergelijkbaar). Er is zoveel mogelijk gekeken naar het tarief dat leden moeten betalen om de sport in competitie- en trainingsverband (één uur training per week) te kunnen beoefenen, waarbij aanvullende kosten (zoals inschrijfkosten en kledingbijdrage) en toeslagen (bijvoorbeeld voor selectieteams) niet inbegrepen zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat bij enkele verenigingen leden twee keer per week kunnen trainen voor de 'basiscontributie' of dat de teamkleding bij de contributie is inbegrepen. Om deze reden moeten de resultaten uit de benchmark als *indicatief* worden beschouwd.

De benchmark wordt in tabel 6.1 (op pagina 32) centraal voor alle sporttakken gepresenteerd. Hieronder wordt achtereenvolgens een algemeen beeld gegeven van de uitkomsten van de benchmark voor de binnensport-, buitensport- en zwemverenigingen.

⁸ Maat, K. van der & Kalmthout, J. van (2017). [Financiën sportverenigingen](#). Utrecht: Mulier instituut.

⁹ Van de Amsterdamse sportverenigingen is per sporttak een willekeurige selectie aangehouden waarvan de contributies zijn geïnventariseerd.

6.1 Binnensport

Het algemene beeld dat uit de benchmark naar voren komt is dat de Amstelveense badminton-, basketbal-, gymnastiek/turnverenigingen een relatief hoge contributie van hun leden vragen; de contributiehoogte van de Amstelveense volleybalverenigingen is in lijn met de resultaten uit de benchmark. Met een enkele uitzondering daargelaten, zijn de gemiddelde contributies voor badminton, basketbal en gymnastiek/turnen in Amstelveen hoger dan het gemiddelde in de referentie- en regiogemeenten.

De badmintonverenigingen hanteren doorgaans een lager tarief dan de basketbal-, gymnastiek/turn- en volleybalverenigingen, voor alle leeftijdscategorieën. Basketbalverenigingen vragen daarentegen over het algemeen een hoog tarief ten opzichte van de andere binnensportverenigingen.

De hoge contributies van binnensportverenigingen liggen in lijn met het hoge tarief voor competitiegebruik van de sporthallen en sportzalen. Echter komt uit hoofdstuk 5 naar voren dat naar schatting slechts 15 procent van de tijd dat een vereniging de accommodatie huurt een competitie tarief betaalt. Hierdoor ligt de nadruk meer op het trainingstarief voor verenigingen, die in Amstelveen juist relatief laag zijn.

6.2 Buitensport

De benchmark geeft de indruk dat de contributies die de Amstelveense hockey-, honk/softbal-, korfbal-, rugby- en voetbalverenigingen aan de hoge kant zijn ten opzichte van wat in de referentie- en regiogemeente wordt gehanteerd. Ten opzichte van de verenigingen in de regio, innen de Amstelveense hockey- en korfbalverenigingen relatief hoge contributies. De contributie van de Amstelveense rugbyverenigingen is beduidend hoger dan het gemiddelde in de referentie- en regiogemeenten.

De hoge contributies voor hockey en korfbal in Amstelveen, zijn in lijn met hoge tarieven die AmstelveenSport hanteert voor dit type velden. Het merendeel van de velden waarop de Amstelveense hockeyverenigingen spelen wordt echter niet door het sportbedrijf geëxploiteerd.

6.3 Overdekt zwemwater

Zwemverenigingen bieden (onder andere) wedstrijdzwemmen en waterpolo aan. De resultaten van de benchmark duiden erop dat de Amstelveense zwemverenigingen, zowel voor wedstrijdzwemmen en als waterpolo, relatief lage contributies innen. De verschillen zijn echter beperkt. Dit is enigszins opmerkelijk gezien de relatief hoge tarieven die gelden voor de zwembaden in Amstelveen, zoals uit de benchmark in hoofdstuk 5 naar voren kwam. Zwemverenigingen kunnen echter, vergeleken met andere sportverenigingen, een afwijkend verdienmodel hebben. Zo geeft de Amstelveense zwemvereniging leszwemmen, wat een substantieel onderdeel is van hun inkomsten. Dit zorgt mogelijk voor dat de vereniging de contributie relatief laag kan houden.

Tabel 6.1a Benchmark contributies sportverenigingen (in euro's)

		Gemiddelde			Index			Minimum			Maximum		
		Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren
Badminton	Amstelveen	€ 180		€ 225	100		100						
	Referentiegemeenten	€ 123		€ 149	69		66	€ 70		€ 74	€ 157		€ 203
	Regiogemeenten	€ 152		€ 219	85		97	€ 80		€ 145	€ 250		€ 385
Basketbal	Amstelveen	€ 285	€ 285	€ 405	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 279	€ 338	€ 336	98	118	83	€ 245	€ 321	€ 307	€ 339	€ 366	€ 352
	Regiogemeenten	€ 230	€ 273	€ 301	81	96	74	€ 177	€ 218	€ 228	€ 260	€ 315	€ 340
Gymnastiek /turnen*	Amstelveen	€ 200			100								
	Referentiegemeenten	€ 158			79			€ 127			€ 175		
	Regiogemeenten	€ 185			93			€ 117			€ 230		
Hockey	Amstelveen	€ 285	€ 323	€ 390	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 275	€ 315	€ 348	96	98	89	€ 242	€ 285	€ 322	€ 313	€ 365	€ 393
	Regiogemeenten	€ 347	€ 350	€ 385	122	108	99	€ 240	€ 225	€ 335	€ 428	€ 428	€ 416
Honk- en softbal	Amstelveen	€ 155	€ 205	€ 245	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 160	€ 177	€ 204	103	86	83	€ 125	€ 125	€ 125	€ 194	€ 229	€ 283
	Regiogemeenten	€ 164	€ 198	€ 240	106	97	98	€ 128	€ 158	€ 198	€ 220	€ 245	€ 264
Korfbal	Amstelveen	€ 138	€ 221	€ 289	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 174	€ 220	€ 276	126	100	96	€ 153	€ 199	€ 264	€ 210	€ 258	€ 300
	Regiogemeenten	€ 137	€ 185	€ 245	99	84	85	€ 84	€ 114	€ 180	€ 164	€ 228	€ 300
Rugby	Amstelveen	€ 240	€ 315	€ 410	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 113	€ 186	€ 243	47	59	59	€ 95	€ 175	€ 236	€ 131	€ 198	€ 251
	Regiogemeenten	€ 147	€ 193	€ 283	61	61	69	€ 100	€ 140	€ 218	€ 185	€ 228	€ 325

* In tegenstelling tot de andere sporten wordt voor gymnastiek/turnen een afwijkende methode gebruikt voor de benchmark. Vanwege de grote differentiatie tussen de typen tarieven die door de gymnastiek/turnverenigingen worden aangehouden, is in de benchmark het tarief voor één training per week opgenomen, zonder wedstrijden. Dit tarieftype wordt door elke vereniging binnen de selectie gehanteerd en is daarmee het beste te vergelijken.

Tabel 6.1b Benchmark contributies sportverenigingen (vervolg)

		Gemiddelde			Index			Minimum			Maximum		
		Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren	Pupillen	Junioren	Senioren
Voetbal	Amstelveen	€ 189	€ 217	€ 257	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 183	€ 215	€ 254	97	99	99	€ 178	€ 206	€ 248	€ 186	€ 227	€ 261
	Regiogemeenten	€ 177	€ 207	€ 253	94	95	98	€ 139	€ 174	€ 215	€ 228	€ 245	€ 282
Volleybal	Amstelveen	€ 155	€ 215	€ 275	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 156	€ 243	€ 281	101	113	102	€ 138	€ 200	€ 268	€ 176	€ 310	€ 294
	Regiogemeenten	€ 157	€ 185	€ 267	101	86	97	€ 118	€ 23	€ 187	€ 200	€ 283	€ 355
Waterpolo	Amstelveen	€ 254	€ 352	€ 352	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 258	€ 318	€ 370	101	90	105	€ 195	€ 195	€ 300	€ 320	€ 440	€ 440
	Regiogemeenten	€ 297	€ 354	€ 351	117	101	100	€ 203	€ 233	€ 233	€ 405	€ 531	€ 482
Wedstrijd- zwemmen	Amstelveen	€ 239	€ 295	€ 295	100	100	100						
	Referentiegemeenten	€ 273	€ 329	€ 329	92	112	112	€ 145	€ 195	€ 195	€ 353	€ 440	€ 440
	Regiogemeenten	€ 302	€ 334	€ 348	102	113	118	€ 158	€ 211	€ 235	€ 431	€ 505	€ 571

7. Conclusie en slotbeschouwing

In dit hoofdstuk worden de opgestelde onderzoeksvragen beantwoord, en worden deze met elkaar in verband gebracht in de slotbeschouwing. De onderzoeksvragen betreffen:

1. Hoe verhouden de sportuitgaven van de gemeente Amstelveen zich ten opzichte van de referentiegemeenten en gemeenten in de regio?
2. Hoe verhoudt de bijdrage van de gemeente Amstelveen aan AmstelveenSport zich ten opzichte van de gemeentelijke bijdragen van de referentiegemeenten aan de desbetreffende sportbedrijven?
3. Hoe verhoudt de kostendekkendheid van de sportaccommodaties geëxploiteerd door AmstelveenSport zich ten opzichte van de accommodaties geëxploiteerd door de sportbedrijven in de referentiegemeenten?
4. Hoe verhouden de door AmstelveenSport gehanteerde tarieven voor het gebruik van de sportaccommodaties zich tot de tarieven gehanteerd door de sportbedrijven in de referentiegemeenten en tot tarieven in de regio?
5. Hoe verhouden de contributies van de Amstelveense sportverenigingen zich tot de contributies van verenigingen gevestigd in referentiegemeenten en verenigingen gevestigd in de regio?

7.1 Conclusie

Gemeentelijke sportuitgaven

Sport is een autonome taak van de gemeente; zij heeft alle vrijheid om het sportbeleid te bepalen. Hetzelfde geldt voor het budget voor de uitvoering van het sportbeleid.

De gemeente Amstelveen gaf in 2018 6,6 miljoen euro uit aan sport (lasten). Hiertegenover stond ruim 1,5 miljoen euro aan inkomsten (baten). Per inwoner besteedde de gemeente netto 57 euro aan sport. Dit is lager dan zowel het landelijke gemiddelde (€ 64), het gemiddelde van de referentiegemeenten (€ 66) en het gemiddelde van de regiogemeenten (€ 65). Twee van de drie referentiegemeenten hebben beduidend hogere netto-uitgaven aan sport dan Amstelveen. Binnen de verdeling van de regiogemeenten bevindt Amstelveen zich min of meer in de middenmoot, vier van de elf gemeenten hebben hogere netto-uitgaven.

Gemeentelijke bijdrage aan het sportbedrijf

AmstelveenSport, Sportief Capelle, SPORT•GOUDA en Sportbedrijf Lelystad zijn in de desbetreffende gemeenten verantwoordelijk voor (een deel van) de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid (inclusief sportstimulering), alsmede de exploitatie van (een deel van) de gemeentelijke sportaccommodaties. Hiervoor ontvangen zij van de gemeenten een financiële bijdrage.

Amstelveensport ontving in zowel 2018 als 2019 ruim 3,7 miljoen euro dienstverleningsbijdrage van de gemeente Amstelveen, omgerekend 41 euro per inwoner. Deze gemeentelijke bijdrage is zowel absoluut als relatief lager dan de bijdragen van de referentiegemeenten aan de desbetreffende sportbedrijven. Twee van de drie sportbedrijven die in de vergelijking zijn meegenomen, ontvangen in euro's een hogere dienstverleningsbijdrage van de gemeenten dan AmstelveenSport van de gemeente Amstelveen ontvangt. Het andere sportbedrijf ontvangt een vergelijkbare gemeentelijke bijdrage.

De inkomsten van AmstelveenSport bedroegen in 2019 ruim 7,7 miljoen euro. Ongeveer 48 procent van deze baten betrof de gemeentelijke bijdrage voor zowel sportstimulering- als sportaccommodaties. Bij twee van de drie sportbedrijven in de referentiegemeenten is het aandeel van de gemeentelijke bijdrage in de totale inkomsten beduidend hoger (respectievelijk 77 en 62 procent). De gemeentelijke bijdrage van het andere sportbedrijf betreft 49 procent van de totale inkomsten, vergelijkbaar met AmstelveenSport.

Bovenstaande constatering, in relatie tot het takenpakket van de sportbedrijven, duiden erop dat AmstelveenSport in haar bedrijfsvoering minder afhankelijk is van de gemeentelijke bijdrage, en dat twee van de drie andere sportbedrijven juist sterk afhankelijk zijn van de financiële stroom vanuit de gemeente. AmstelveenSport en het laatste sportbedrijf weten juist (relatief) veel inkomsten te genereren op andere posten.

Met de bijdrage vanuit de gemeente behaalde AmstelveenSport in 2019 een netto positief financieel resultaat. Het sportbedrijf heeft echter (relatief) weinig eigen vermogen. Vermogen waarmee zij kan ondernemen en innoveren, of waarop zij kan teren bij financiële tegenslagen (zoals de gevolgen van de coronacrisis). De solvabiliteit van het sportbedrijf (financiële gezondheid op lange termijn) is als gevolg laag, zowel ten opzichte van de andere sportbedrijven als ten opzichte van wat wordt aanbevolen door de Kamer van Koophandel.

Kostendekkendheid verschillende typen sportaccommodaties

De kostendekkendheid van de verschillende typen sportaccommodaties is lastig in kaart te brengen. Niet alle baten en lasten zijn specifiek per sportaccommodatie toe te rekenen. Het is met name ingewikkeld om lasten per sportaccommodatie (bv. een voetbalveld) te registreren.

Desondanks wordt in deze rapportage op basis van de jaarrekening van AmstelveenSport en een sportbedrijf in een referentiegemeente een indicatie gegeven. Hieruit komt naar voren dat de kostendekkendheid van het zwembad op 63 procent uitkomt. Voor de overige sportaccommodaties is dat 53 procent. Daarmee ligt de kostendekkendheid voor deze twee onderdelen hoger voor AmstelveenSport dan voor het sportbedrijf waarmee vergeleken kan worden. AmstelveenSport haalt relatief veel inkomsten uit haar sportaccommodaties, en is daarmee in mindere mate afhankelijk van de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van het andere sportbedrijf.

Huurtarieven

De hoogte van de huurtarieven is een concrete knop waar een exploitant aan kan draaien om direct invloed uit te oefenen op de kostendekkendheid van haar sportaccommodaties. Huisvestingskosten, oftewel het betalen van de huur, zijn echter voor de gemiddelde vereniging de hoogste lasten.

Binnensport

Verenigingen betalen in Amstelveen relatief weinig voor het gebruik van de gemeentelijke sporthallen en sportzalen, tenminste wanneer het gebruik voor trainingen betreft (€40,20 per uur). In zowel de referentie- als regiogemeenten betalen verenigingen al gauw 10 euro per uur meer. Wanneer echter het gebruik in de Amstelveense sporthallen en sportzalen ten behoeve van een competitie betreft, wordt een tarief in rekening gebracht dat ruim anderhalf keer zo hoog is (€70,90 per uur). Niet alle gemeenten onderscheiden training- en competitiegebruik. Wanneer zij dit wel doen, is de 'toeslag' minder groot dan in Amstelveen het geval is. Verenigingen betalen in Amstelveen gemiddeld zo'n 15-20 euro per uur meer wanneer het om gebruik ten behoeve van een competitie gaat dan in een regio- of referentiegemeenten.

Het tarief voor de Amstelveense gymzalen in gemeentelijke eigendom is relatief laag, waarbij overigens geen onderscheid wordt gemaakt in competitie- en trainingsgebruik (net als in de referentie- en regiogemeenten).

Buitensport

AmstelveenSport hanteert een tariefstelsel voor de buitensportvoorzieningen waarbij alleen onderscheid wordt gemaakt in type ondergrond (natuurgras-kunstgras). In alle referentie- en regiogemeenten wordt daarnaast onderscheid gemaakt naar sporttak; voor een natuurgrasvoetbalveld geldt een ander tarief dan voor een natuurgraskorfbalveld.

De inrichting van het tariefstelsel is mogelijk de oorzaak dat verenigingen in Amstelveen relatief veel betalen voor een kunstgrasveld en relatief weinig voor een natuurgrasveld. Verenigingen moeten voor de Amstelveense kunstgrasvelden een relatief hoog tarief betalen, voor hockey, korfbal én voetbal, zowel ten opzichte van kunstgrasvelden in de regio als kunstgrasvelden in de referentiegemeenten. Het natuurgrastarief in Amstelveen is meer in lijn met de tarieven die elders worden gehanteerd.

Zwemwater

Verenigingen betalen in Amstelveen relatief veel voor het gebruik van het wedstrijdbad in zwembad De Meerkamp. Met name in de regiogemeenten worden beduidend lagere tarieven gehanteerd voor het wedstrijdzwemmen en waterpolo spelen in verenigingsverband.

Contributies

Contributies vormen een belangrijke inkomstenpost voor sportverenigingen. Met name verenigingen die geen eigen accommodatie (kantine) hebben, hebben naast het innen van contributie weinig mogelijkheden hun inkomsten te vergroten.

Amstelveense sportverenigingen innen over het algemeen relatief hoge contributies. Badminton-, basketbal- en gymnastiek/turnverenigingen gevestigd in Amstelveen vragen een hogere contributie dan een gemiddelde vereniging in de referentie- en regiogemeenten. Bij de buitensporten liggen de contributietarieven van hockey- en korfbalverenigingen in Amstelveen relatief hoog; de contributie van de Amstelveense rugbyverenigingen liggen relatief zeer hoog. Voor de zwemsporten (waterpolo en wedstrijdzwemmen) liggen de contributietarieven in Amstelveen relatief laag. De verschillen in de contributies voor zwemwater met de referentie- en regiogemeenten zijn echter klein.

7.2 Slotbeschouwing

In deze rapportage is een deel van de financiële stromen binnen de keten gemeente-sportbedrijf-vereniging-sporter in beeld gebracht. Tot op een bepaalde hoogte kan een directe relatie tussen deze schakels worden verondersteld. De resultaten uit de analyses duiden erop dat dit het geval is in Amstelveen.

De gemeente Amstelveen geeft relatief weinig uit aan sport, waaronder ook de relatief lage dienstverleningsbijdrage aan AmstelveenSport valt. Het lijkt erop dat het sportbedrijf dit compenseert door het hanteren van hoge tarieven voor het gebruik van de gemeentelijke sportaccommodaties, met name voor competitiegebruik van de binnensportaccommodaties en voor het kunstgras voor de buitensporten. Als gevolg hebben de Amstelveense sportverenigingen relatief hoge accommodatiekosten. Deze hoge kosten vormen (deels) een verklaring voor de relatief hoge contributies voor leden die voor een aantal sporttakken bij Amstelveense sportverenigingen zichtbaar zijn.

Niet in alle referentie- en regiogemeenten duiden de resultaten in dezelfde mate op directe oorzaak-gevolg relaties tussen de schakels. Bij de regiogemeenten is dit in grote mate te verklaren door de verschillen in het accommodatielandschap, en de eigendom-/exploitatievormen die worden gehanteerd. Daarnaast kunnen onderliggende mechanismen, financiële stromen, die in dit rapport niet in beeld zijn gebracht (bv. rechtstreekse subsidies naar verenigingen), zorgen voor andere uitkomsten. De resultaten duiden erop dat dit in Amstelveen niet het geval is.

De bedrijfsvoering van AmstelveenSport is, voor zover een oordeel op basis van de uitgevoerde analyses gegeven kan worden, goed. AmstelveenSport heeft weinig buffers om te innoveren of te ondernemen, uitgedrukt in een lage solvabiliteit. Aangezien de huurtarieven die AmstelveenSport hanteert hoog te noemen zijn, lijkt er weinig rek te zitten in wat het sportbedrijf aan inkomsten kan genereren uit verhuur. De rekening hiervoor ligt al (deels) bij de sportende inwoners, getuige de hoge contributies die de verenigingen vragen

